

Heimo Malinen, heinäkuu 2010

MALISEN SUVUN VAIHEITA HISTORIASTA TÄMÄN PÄIVÄN ELÄMÄÄN

ALKUSANAT

Malinen on melko yleinen sukunimi Pohjois-Karjalassa eikä se ole tuntematon Länsi-Suomessakaan. Outokummussa ja Liperissä on Malisia melko paljonkin. Kun olen tutkinut sukua kirkonkirjojen tietojen pohjalta, on syntynyt käsitys, että Liperin Korpivaara on muutamien vuosisatojen ajan ollut keskeinen kantapaikka Malisen suvulle.

Korpivaaran Malisista polveutuvat myös Viuruniemen Maliset ja sieltä näyttäisi muutto Viuruniemeen tapahtuneen. Kiintopisteenä tässä tutkielmassa ovat isäni Toivo Malisen , 1903-1990, syntyperä sekä hänen ja äitini Tyynen os. Räsänen, 1908-1981, elämänvaiheet. Kesällä 2010 pidettiin Viuruniemen kylätalolla Lypsyniemessä Malisen suvun kokoontuminen. Koolla oli 87 henkeä Toivon ja Tyynen lapsia, lapsenlapsia, lähintä sukua ja avioliittojen kautta laajentunutta sukua. Tämän tutkielman tiedot on koottu tuota kokoontumista varten, jotta kaikki osallistujat voisivat perehtyä suvun taustaan ja tunnistaa oman paikkansa siinä.

Tutkiessani ja pohtiessani vuosien mittaan suvun taustoja on toistuvasti tullut mieleen kysymys, onko Vienan Karjalan runonlaulaja-Malisten suvulla jotakin yhteyttä meidän sukujuuriimme. Elias Lönnrothin löytämistä Kalevalan runonlaulajistahan monet olivat Malisen sukua.

Selvää on, että mahdollinen sukuyhteys ei voi olla kovin läheinen, mutta kiinnostus asiaa kohtaan on kuitenkin saanut minut tutkimaan taustoja ja tekemään myös muutamia oletuksia.

Tein tutkielman nimenomaan suvun kokoontumista varten. Sitä pyydettiin sitten myös myös Viuruniemen kyläsivuille. Kylän sivuja varten olen tekstiä jonkin verran alkuperäisestä ”suvun sisäisestä” asustaan muotoillut, jotta se voisi herättää yleisempää mielenkiintoa.

Suurin osa tekstistä pohjautuu kirkonkirjoista ja historiatiedoista saatuihin tosiasioiden sekä haastatteluissa ja keskusteluissa kuulemani. Kuten lukija huomaa, sisältyy tekstiin myös eräitä oletuksia ja yksinkertaistuksia. Niiltä osin teksti ei täyttäne kriittisen historiantutkimuksen vaatimuksia.

MALISEN SUVUN LIIKKEITÄ MUINAISINA AIKOINA

Malisen sukua siirtyi Savon alueelle Laatokan Karjalasta 1500-luvulla. Savon kihlakunnan vanhimmassa säilyneessä maakirjassa vuodelta 1541 mainitaan kolme ruokakuntaa Malisia. Nämä tiedot löytyvät Olavi Suorsan tutkimuksista. 1500-luvulla oli Venäjän (Novgorodin) ja Ruotsi-Suomen välisenä rajana vuonna 1323 solmitun Pähkinäsaaren rauhan raja. Raja kulki Viipurin tienoilta suunnilleen luoteeseen Raahen paikkeille Pohjanlahden rannalla. Sen itäpuoliset osat siis kuuluivat Venäjälle.

1500-luvun aikana oli käynnissä Ruotsi-Suomen kuningas Kustaa Vaasan määrittämän politiikan mukaan voimakas Pähkinäsaaren rauhan rajan itäpuolisten osien asuttamispyrkimys ja sen myötä tavoite saada noita alueita liitetyksi Ruotsi-Suomeen.

Kustaa Vaasa onnistuikin tavoitteissaan ja v 1595 solmitun Täyssinän rauhan sopimuksen mukaan raja Venäjää vastaan ei enää kulkenutkaan Viipurista Raaheen vaan suoraan pohjoiseen, jolloin Ruotsi-Suomeen saatiin liitetyksi ne alueet, joihin tavoitteellinen asutustoiminta oli tuonut suomalaista väestöä.

Näyttää siltä, että myös Malisen suvun liikkeet liittyvät tuohon asutustoimintaan.

Malisen sukua ilmestyikin Savon pohjoisosiin ja vieläkin pohjoisempana oleviin Oulujärven erämaihin. Jo 1500-luvun lopulla Malisia on asunut Oulujärven itäpuolella sekä Pohjois-Pohjanmaalla. Kainuun alueelta löytyy suvusta ensimmäinen maininta vuodelta 1605.

Laatokan karjalaisen taustansa ja vahvan Savon alueella tapahtuneen liikehdinnän ja asuttamisen perusteella Malisen suvusta onkin muodostunut tyypillinen savo-karjalainen suku ja sukunimi.

Sukunimen uskotaan muodostuneen ortodoksisen pyhimyksen nimestä Malafei, lyhyemmässä muodossa Mala.

KALEVALAN RUNONLAULAJA-MALISET

Malisen sukua muutti siis jo 1500-luvun lopulla ainakin Oulujärven korkeudelle. Myös nykyisen Oulun seudulle on muuttoliikettä ollut ja mm Muhoksella on ollut Malisen sukua. Myös Oulun edustalla olevalle suurelle saarelle, Hailuotoon, oli muuttanut Malisia ja siellä sen nimisiä asuu edelleenkin.

Sukukunta jatkoi edelleen muuttoliikettään ja 1600-luvun alkupuoliskolla sukua muutti Hailuodosta ja Oulun seudulta Kainuuseen ja sitä kautta Vienan

Karjalaan. Tämän muuton tarkoituksena oli välttää Ruotsin valtion ja kirkon kuristusotetta, verotusta ja sotaväenottoa.

Vienan Karjalastahan Elias Lönnroth kansatieteellisillä tutkimusmatkoillaan löysi kuuluisat runonlaulajat ja heidän laulamistaan runoista kokosi kansalliseepoksemme Kalevalan. Useat huomattavimmista runonlaulajista olivat Malisia. Merkittävin runonlaulaja kalevalaisen runouden kannalta oli Ontrei Malinen Vuonnisen kylässä. Myös Ontrein poika Jyrki, pojanpoika Jeremie sekä pojanpojantytär Anni Lehtonen ovat olleet merkityksellisessä asemassa runoja koottaessa.

Vienan Karjalan runonlaulaja-Malisten jäljet Hailuodosta on pystytty tunnistamaan melko selvästi lähtien hailuotolaisesta esi-isästä Nykyri Malisesta ja päätyen 5-6 sukupolven kautta Ontreihin.

Hailuodolla näyttää eräiden tutkimusten valossa jopa olevan merkityksellinen asema Malisen suvussa ja kalevalaisessa kansanrunoudessa. Kun Kalevalan runoutta on tutkittu, niin on löydetty merkkejä siitä, että kyseinen runosto joiltakin osin olisi hyvinkin voinut syntyä tai ainakin kehittyä ja jalostua hailuotolaisten vaikutteiden pohjalta.

Olivatko Hailuodon Maliset ja samalla siis kalevalaisten runonlaulajien esi-isät samoja Malisten sukuja, kuin me Savo-Karjalaan asettuneet Maliset? Sitä ajatusta tukee se, että edellä mainittu asutuksen leviäminen tapahtui Laatokan Karjalasta Savon kautta edeten yhä pohjoisemmaksi, Oulun korkeudelle asti. Voisi olettaa, että tuon muuttoliikkeen puitteissa tapahtui aikanaan myös siirtyminen Hailuotoon. Hailuodon ruotsinkielisen nimen Karlö on myös tulkittu tarkoittavan ”Karjalaista saarta”, joka viittaisi siihen, että nimenomaan Karjalasta lähteneitä sukuja on sinne muuttanut.

Hailuodon suomenkielinen nimi puolestaan laajentaa tätä näkymää toiseen suuntaan. On tulkittu, että nimi tarkoittaa ”haililuotoa” ja johtaisi ajatukset nimenomaan karjalaisten kalastajien tuloon saarelle. Karjalaisten kalastajien tiedetäänkin pitäneen Hailuotoa tukikohtanaan ja ehkä muuttaneen pysyvästikin sinne asumaan.

Tuliko Hailuodon kalevalainen Malisen suku Savon kautta vai merellistä reittiä, jäänee ikuisiksi arvoitukseksi. Onko siis meillä Savo-Karjalan Malisilla ja kalevalaisilla Malisilla yhteinen kantaisä ja miten kaukana historiassa? Voisi antaa mielikuvituksen lentää. Jos Hailuodon Maliset tulivat Savon kautta, niin yhteiset sukujuuret olisivat ehkä 1500-luvulla. Jos taas suku tuli Hailuotoon kalaretkien myötä, niin yhteistä juurta pitänee hakea hiukan kauempaa historiasta.

KORVENRAIVAAJA-KALASTAJAT

Malisen suku on levinnyt juuri 1500-luvulta alkaen laajasti ympäri koko Suomea. Myös Pohjanmaalla tavataan Malisia. Huomattava osa suvusta asutti kuitenkin savolaisia alueita hakien paikkoja, joissa elinmahdollisuudet olivat parhaita. Elinkeinoina olivat metsästys ja kalastus ja vähitellen myös maanviljely, aluksi kaskiviljelyä, myöhemmin peltoviljelyä.

Samuli Paulaharju teki perinteen keruumatkoja eri puolille Suomea, myös Pohjois-Karjalaan vv. 1907-08.. Näillä matkoillaan hän kävi myös Liperin Korpivaarassa. Haastateltuaan paikallisia ihmisiä, hän sai tietää, että Malisen suku on muuttanut Ison vihan aikana venäläissortoa pakoon Leppävirralta. Ison vihan aika oli vv 1714-1721.

Liperin kirkonkirjoista alkaakin tuolta ajalta löytyä runsaasti Malisen sukua ja useimpien asuinpaikkana on juuri Korpivaara ja osittain muutamat muut lähikylät. Noita vuosia vanhemmilta ajoilta ei kirkonkirjoja enää löydy, ei myöskään Leppävirran osalta.

Korpivaara niin kuin myös Viuruniemi olivat Ruotsi-Suomen ja Venäjän raja-alueita vielä v 1595 solmitun Täyssinän rauhan määrityksen mukaan. Täyssinän rauhan rajakivihän on Juojärvessä lähellä Luutsaloa ja Ahkioiden saaria. V. 1617 solmitussa Stolbovan rauhassa raja kuitenkin siirtyi kauemmas itään, joten Korpivaara oli Ison vihan aikoihin jo turvallisesti Ruotsi-Suomea ja Leppävirran Maliset uskalsivat suorittaa tuon liki 100 kilometrin muuttomatkan itään päin. Mitkä olivat syyt, että Maliset ja eräät muut suvut valitsivat pakopaikakseen juuri Korpivaaran. Antoiko korkea vaara turvallisuutta tarjoten hyviä paikkoja piilopirteille vaaran takana? Antoiko se myös mahdollisuuden korkealta nähdä vainolaisen tulon ja varoitustulella viestittää muille asukkaille?

Oli miten tahansa, niin laajoja metsiä eränkäyntiin sekä runsaita kalavesiä oli tarjolla lähiympäristössä. Korpivaaran korkea vaara sijaitsee kolmen järven kainalossa, lähinnä on Korpijärvi, sitten Suurijärvi ja hiukan kauempana suuri Juojärvi. Kalavedet olivat tulijoille tarjolla.

Kun Paulaharju tuli matkallaan Korpivaaraan, häneen teki vaikutuksen kylän kauneus ja jylhä vaaramaisema. Hän kirjoittaakin näin: ”Korkealla vaaralla on Korpivaaran kylä. Ja aamulla, kun päivä kirkkaana helottaa näen kerrassaan uljaan karjalaismaiseman. Metsää ja metsäisiä vaaroja kaikkialla ja niiden välissä järviä ja metsälampia, vaarain rinteillä taloja ja kaskesmaita. Muita korkeampi, muita uljahampi näyttää Korpivaara olevan, ja kirkkaana katselee Korpijärvi synkästä metsästä sen juurella. Sinne synkkään metsään sukeltautuu tiekin, joka hauskaasti vaaran viertä kiertelee. Toisaalta etäämpänä näkyy iso

Jukajärvi-Juojärvi-korpivaaralaisten kalastuspaikka. Talot vaaran rinteellä ovat vanhannäköisiä. Kaikki ne ovat koettaneet pysytellä jotenkin samalla korkeusasteella. Mutta kevytjalkaiset mökkipahaiset ovat uskaltaneet toinen toistaan ylemmäksi, aina vaaran päällekin kipaista.” Nämä tunnelmat kirjoittaja siis koki 1900-luvun alkuvuosina Korpivaarassa. Tekstistä on myös pääteltävissä, että vielä tuohon aikaan oli näkyvissä ainakin jälkiä kaskiviljelystä, joten peltoviljelyyn siirtyminen ei ole ollut kovinkaan kaukainen asia.

Haastattellessaan paikallisia asukkaita hänelle kerrottiin myös sanonta: ”Korpivaara on komia kylä, mutta pahanlainen”. Mitä pahanlaisuus oli, siitä ei ole tietoa. No, eräs isäntä kyllä hukutti piikansa läheiseen, tapauksesta kai nimensä saaneeseen Murhilampeen. Oliko sanonnassa myös jo ennakointia tuleville. Viime sodan aikanahan venäläiset desantit tekivät surmatyön Korpivaarassa.

Paulaharju keräsi paljon perinnetietoa ja erikoisesti myös rakentamistyyleistä kertovaa tietoa.

Alkuvaiheessa Korpivaaraan siirtymisen jälkeen on asuntona useinkin ollut vain metsäsauna, joka toimi asunnon ohella peseytymispaikkana ja myös riihenä ts viljan puintipaikkana. Näin Paulaharjulle kerrottiin. Sopivasti metsään kätkeytyneenä sauna toimi varmasti myös piilopaikkana Ison vihan aikaisia vainoja vastaan.

Seuraavan vaiheen asumismuotona oli savupirtti. Milloin savupirttien aika päättyi, siitä ei ole tarkkaa tietoa. Kuitenkin yhteys Korpivaaraan ja Malisen sukuun löytyy Paulaharjun kirjoista vielä siinäkin, että hän pääsi näkemään Mikko Malisen ränsistyneen savupirtin. Sen verran pystyssä pirtti vielä oli, että Paulaharju pääsi hahmottelemaan pystyssä olleen uunin muodon. Uuni oli karkeista kivistä tehty rakennelma, jossa oli kattoon ulottuva, kivrakennelmaa tukeva puupatsas. Savupiippua ei tietenkään ollut, savuhan tuli tupaan. Karjalaista savupirttiä kutsuttiinkin ”sisään haijuttelevaksi asunnoksi”. Sellaisissa pirteissä asuttiin vielä niinkin myöhään, että niitä perinteen kerääjä matkoillaan 1900-luvun alussa pääsi monilla paikkakunnilla näkemään.

LÄHISUKUMME TAUSTAA

Korpivaara näyttää olevan varsinainen kantapaikka sille Malisen sukuhaarelle, josta me olemme polveutuneet. Liperin kirkonkirjojen mukaan on Korpivaarassa asunut yhä laajeneva Malisen sukuhaara. Liperin kirkonkirjoista löytyy tietoa Malisista 1700-luvun alkupuolelta saakka eli juuri niistä ajoista, kun muutto Leppävirralta tapahtui.

Ellenin Antikaisen (Maijan sisar) tilaaman ”virkamiestyönä” tehdyn sukuselvityksen mukaan on sukuamme suoraan ylenevässä polvessa tunnistettu 1692 syntyneeseen Thomas (Tuomas) Maliseen saakka. Hän asui talollisena Korpivaarassa. Tuomaksen poika oli Anders ja hänen poikansa Lars. Oletettavasti tuo Tuomas on ollut juuri sitä sukupolvea, joka Leppävirralta Korpivaaraan muutti. Larsista eteenpäin onkin suvustamme kirkonkirjoissa jo hyvinkin selvät ja aukottomat tiedot niin Halla-ahon kuin Ollilan ja Uuvistalonkin sukuhaarojen osalta. Larsin syntymävuosi on 1754. Nimittäkäämme häntä tässä nyt Ukko-Lassiksi.

Ukko-Lassi on kirkonkirjojen mukaan asunut torpparina Viuruniemessä. Siinä näkyy se, että Korpivaarasta siirryttiin vähitellen asumaan lähikyliinkin. Apajalahti ja Viuruniemi taisivat olla luonteva siirtymisen suunta sikäli, että siinä voitiin seurailta Juojärven rantoja ja pitää järvi edelleen kalastuspaikkana. Kuusjärvi-Outokummun historian mukaan Malisen sukua tuli Viuruniemeen v 1751. Siis jo ennen Ukko-Lassia.

Ukko-Lassin jälkeen suku haarautuu niin, että Lassin pojista Eric (Erkki) on Viuruniemen Ollilan ja Apajalahden Ylä-Malilan eli Uuvistalon Malisten isä ja Anders (Antti) Salonkylän Halla-Ahon Malisten.

Ericin poika Anders Johan (Antti Jussi) sai pojat nimeltä Olli Heikki ja Petter. Olli-Heikin poika on Ollilan Toivo. Oliko niin, että talon nimi Ollila tulee juuri Olli Heikistä. Petter puolestaan on Uuvistalon Pekka, Maijan isä.

Kirkonkirjat pidettiin 1800-luvun loppupuolelle asti ruotsinkielisinä. Siksi nimet ovat ruotsinkielisessä asussa. Selvää on, että vanhemmat esittivät papille pojan nimeksi esim Pekka ja Roope. Kirkonkirjaan pani pappi ne kuitenkin muotoon Petter ja Robert. Lassi oli muodossa Lars, Antti muodossa Anders, Erkki muodossa Eric jne.

HALLA-AHOON JA SITTEEN RISSALAAAN

Ukko-Lassin poika Anders sai pojan nimeltä Lars Fredrik. Häntä voimme nimittää vaikkapa Poika-Lassiksi. Poika-Lassin poikia olivat Robert (Roope) sekä Paavo. Paavohan on vanha tuttu ”Puavo-setä”, Paavo eli poikamiehenä ja asui useissakin kylän taloissa erilaisia sekatöitä, savottatöitä sekä kirvesmiehen töitä tehden. Paavo kuoli 1960-luvulla. Roope onkin jo Halla-Ahon isäntä ja hänen lapsiaan Toivo, Alina ja Otto.

Toivosta eteenpäin kaikki onkin jo tuttua. Oton lapsia ovat Seija, Kaija ja Sirkka.

Alina muutti Halla-ahosta miniäksi miehensä Väinö Räsäsen kotiin Räsälään juuri Korpivaaran suuren mäen kupeeseen. Tässä sulkeutui yksi ympyrä

mielenkiintoisella tavalla. Alina muutti Räsäsen suvun myötä Malisten suvun juurille Korpivaaraan. Korpivaaran Räsälä on Liisan synnyinkoti.

Vuonna 1945 Alina ja Liisa Väinö-isän sankarikuoleman jälkeen muuttivat takaisin Halla-ahoon ja sitten aikanaan Rissalassa jonkin aikaa asuttuaan omaan kotiin Viuruniemen Pohjoiskylälle.

Oma tarinansa on yhteydenpito Halla-Ahon ja Korpivaaran Räsälän välillä 1940-luvulla. Silloin ei ollut vielä olemassa Viuruniemi-Apajalahti-maantietä, joka valmistui vasta 1950-luvun alussa. Kun Halla-Ahon ja Räsälän väki kävivät toistensa luona kylässä, olivat kulkureittinä talvella savotoiden hevostiet, mutta kesäisin kinttupolku korprien halki. Tuo polku kulkee korkean harjumaiseman, Pykäläsärkän kautta. Liisa kertoo, että Toivo-eno tuli heitä vastaan puolimatkaan Pykäläsärkkään ja kantoi häntä selässään loppumatkalla. Harju on niin korkea, että sieltä on useita kirkkoja aikanaan näkynyt. Toisaalta se on ollut niin syrjässä, että vain joskus sinne on joku retkeillessään osunut. Viuruniemen nuoret tekivät Pykäläsärkkään retken 1960-luvulla. Pykäläsärkkä on Liperin puolella.

Pykäläsärkän tienoo on maisemaltaan kaunis ja mahtava. Aivan särkän alla on Pykälälampi ja siinä on erikoinen sydämen muotoinen saari. Liisa ja Heimo tutustuivat 1970-luvulla tähän erikoiseen kyläkäyntireittiin kävelemällä Halla-Ahosta Korpivaaran Räsälään.

Viuruniemen Salonkylällä sijaitsevaan Halla-ahoon Maliset tulivat, kun Roope ja Anna-Maria sen hankkivat v 1905. Siellä varttuivat Toivo, Alina ja Otto. Kaksi sisaruksista, ensimmäinen Otto ja Hilja kuolivat lapsena. Eemeli hukkui nuorukaisena Juojärveen Luutsalon saaresta savottamatkalta tullessaan.

Halla-aho on syntymäkoti sisarusparvelle Veijo, Eila, Leila ja Heimo.

Halla-aho on suvussamme viimeinen varsinainen korven raivaamistila ja Toivo viimeinen varsinainen raivaaja. Toki vielä Toivo ja Veijo Malilassakin ollessaan raivasivat jonkin verran uutta peltoa.

Raivaustyö oli raskasta työtä ja Toivo koki sen merkitykselliseksi ja peruuttamattomaksi. Kun kävimme myöhemmin Halla-ahossa ja isä näki raivaamansa pellot kasvamassa vankkaa metsää, niin tilanne oli liikuttava.

Toivon ja Tyynen perheen samoin kuin Alinan ja Liisan muutto Halla-ahosta Rissalaan tehtiin vuoden 1949 viimeisinä päivinä. Muutos oli valtava, päästiin syrjäisestä paikasta asumaan kylälle hyvien liikenneyhteyksien äärelle. Siinä vaiheessa päästiin myös nauttimaan sähkövalosta.

Talon nimenä on sitkeästi esiintynyt Rissala entisten asukkaiden mukaan. Vähitellen on alettu puhua Malilasta. Kartoissa tilan nimenä on nykyisin Niittyrinne.

Kalastus on aina ollut keskeisellä sijalla suvun elämässä. Aikanaanhan se oli merkittävä osa toimeentuloa. Vähitellen on kalastus tietenkin muuttunut enemmän harrastukseksi. Toivon elämässä kalastus oli vielä hyvinkin merkittävä toimi, joka etenkin syksyllä muikun kutuaikaan oli joidenkin viikkojen ajan suorastaan ansiotoimi. Nuotta oli yhteisenä Salonkylän Piiparilan kanssa. Toivo onkin vetänyt nuottaa yhteistyössä Piiparilan kolmen sukupolven miesten kanssa. Ensin hän veti yhdessä vanhan isännän, Paavon kanssa, sitten veljesten Toivon, Antin ja Heikin kanssa ja lopulta nykyisen isännän Paavon kanssa. Kesäaikaan nuottaa vedettiin pääasiassa Pitkälläniemellä ”Huaponiemessä” ja Kaksolan lähellä olevilla apajilla. Muikun kutuaikaan vedettiin pääasiassa Apajalahden apajilla. Silloin vedettiin koko syyspäivä pimeästä pimeään ja illalla tuli rannalle kalan ostajia, jotka veivät saaliit edelleen myytäviksi torille ja kauppoihin. Muikkua oli aiemmin Juojärvessä runsaastikin. Toivo itse kertoi, että suurin muikkusaalis yhdellä vedolla oli 180 kiloa.

On myös Tyyne nuorena ollessaan ollut nuottaa vetämässä. Ja ehtiväthän Veijo ja Auliskin olla vielä mukana nuotanvedossa myös syksyisessä ammattimaisessa toiminnassa.

MISSÄ NYT MENNÄÄN

Korpivaarassa asuttaessa oli elämä täysin ”paikallista”. Elanto otettiin omilta kaski- ja peltomailta, lähijärviltä ja metsistä. Myös puoliset näyttävät löytyneen lähiympäristöstä. Kirkonkirjoissa esiintyy puolisoina pelkästään tyypillisiä seudun sukunimiä kuten Kervinen, Hirvonen, Lavikainen, Kurki, Hyttinen, Antikainen. Nykyisinhän elämämme on ”maanlaajuista”. Ammattimme ovat mitä moninaisimpia, asuinpaikkamme hajaantuneet ympäri Suomea ja sukuun on tullut ja tulee jatkuvasti uutta verta eri puolilta maataamme.

LÄHTEET

Suomen historiateokset

Kuusjärvi-Outokummun historia

Viuruniemen historia, Ulla Kervinen

Omat sukututkimukset Outokummun seurakunnan arkistossa

Omat sukututkimukset Valtionarkistossa

Ellen Antikaisen tilaama sukututkimus

Samuli Paulaharjun matkakertomusteokset

Haastattelujen kautta saatu perimätieto
Oletukset ja yksinkertaistamiset
Olavi Suorsan tutkimukset